

Ympäristöterveydenhuollon valvonnan 2024 toteuman arviointi

Ympäristö- ja rakennuslautakunta 20.02.2025 § 6
757/11.06.00/2023

Valmistelijat / lisätiedot:

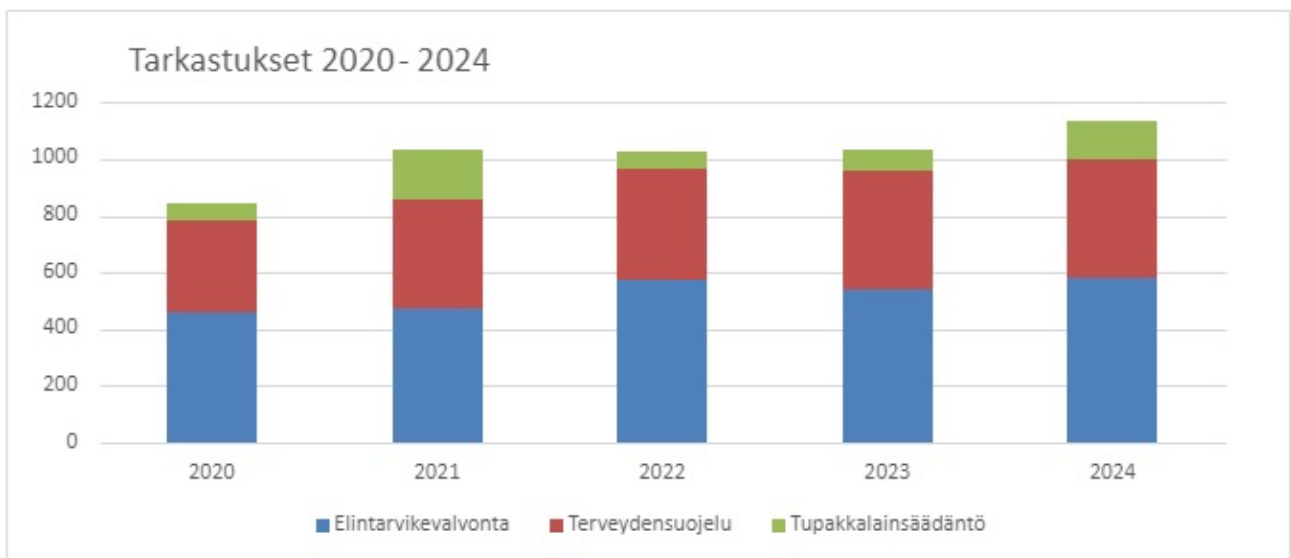
ympäristöjohtaja Tanja Ahonen, puh. 044 718 2141
ympäristöterveyspäällikkö Tarja Hartikainen, puh. 044 718 2272
ympäristöterveystarkastaja Heikki Kallunki, puh. 044 718 2283
elintarviketarkastaja Jaana Partanen, puh. 0447182281
ympäristöterveystarkastaja Isto Mononen, puh. 044 718 2278
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus ympäristöjohtaja Tanja Ahonen

Ympäristö- ja rakennuslautakunta hyväksyy ympäristöterveydenhuollon valvonnan toteuman vuodelta 2024

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus Kokonaisuutena ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma 2024 on toteutunut hyvin. Suunnitelmallisen valvonnan mukaisia tarkastuksia tehtiin kattavasti kaikilla ympäristöterveyden sektoreilla ja tarkastusmäärät ovat kasvaneet koronan jälkeen (kuva 1). Kaikkiaan Kuopion ympäristöterveydenhuollossa tehtiin noin 1060 tarkastusta.

Kuva 1. Tarkastusmäärät ympäristöterveydenhuollon eri toimialoilla 2020 -2024

Taulukko 1. Tarkastusten jakautuminen eri toimialoille vuonna 2024

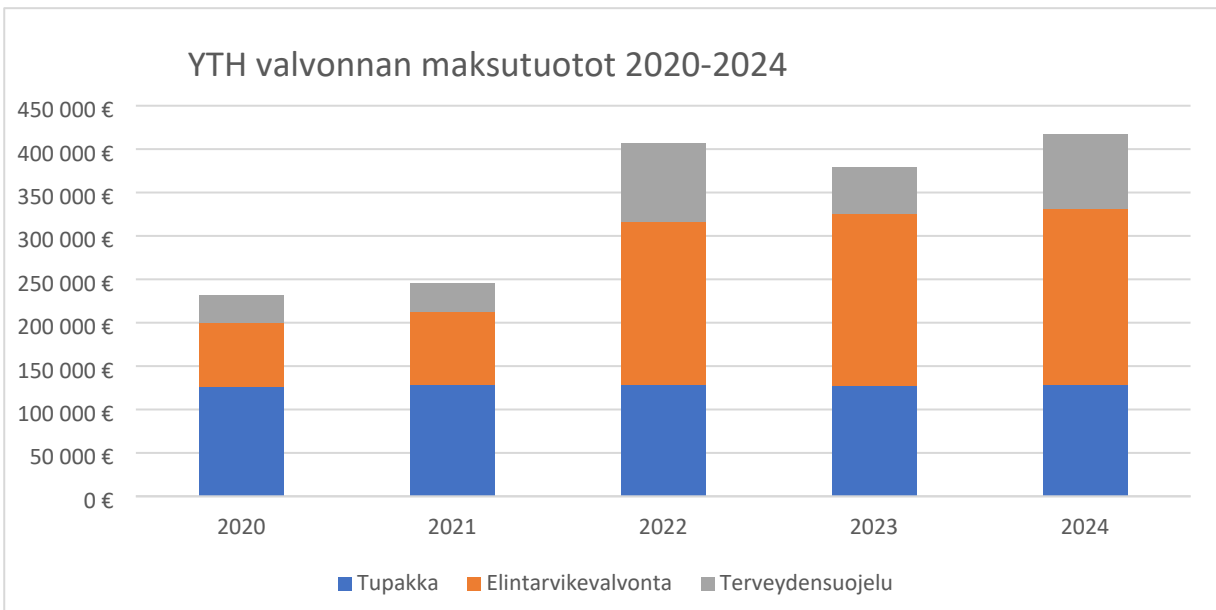
Tarkastuksen peruste	2022	2023	2024
Elintarvikevalvonta, suunnitelmallinen	504	524	533
Elintarvikevalvonta, muu tarkastus	49	16	13
Terveystensuojelu, suunnitelmallinen	208	217	199
(Terveystensuojelu, muu tarkastus)	180	201	184
Tupakkalain mukainen tarkastus	65	78	133
Yhteensä	1006	1036	1062

Ympäristöterveydenhuollon resursseista vuonna 2024 on elintarvikevalvontaan käytetty eniten voimavaroja (n. 55 %). Terveystensuojelun valvontaan on käytetty voimavaroista (n. 40 %). Loput voimavaroista on käytetty tupakkalain valvontaan (n. 5 %).

Lupa- ja ilmoitusasiat on hoidettu palvelulupauksen mukaisesti ja terveyshaittoihin liittyviin epäilyksiin ja valituksiin on reagoitu. Toimijoita tiedotettiin säännöllisesti ajankohtaisista asioista pääosin sähköpostilla lähetetyillä tiedotteilla.

Ympäristöterveydenhuollossa toteutettiin myös toimialakohtaisen laatujärjestelmän kokoaminen omalle Teams-kanavalle.

Ympäristöterveydenhuollossa osallistuttiin kolmeen valmiusharjoitukseen. Ympäristöterveydenhuollossa toteutettiin keväällä 2024 seutuseminaari. Valvontakohteilta on kerätty säännöllistä asiakaspalautetta. Valvonnan ajankohtaisista asioista on tiedotettu valvontakohteille, somekanavien kautta sekä ympäristöterveydenhuollon blogiteksteillä.

Kuva 2. Ympäristöterveydenhuollon maksutuottojen kehitys suunnitelmakaudella

Taulukko 2. Sektorikohtaiset maksukertymät

2024	Elintarvikevalvonta	Terveysturvajärjestelmä	Tupakka	yhteensä
Valvontamaksut	105 000 €	25 500 €	112 663 €	243 163 €
Tarkastusmaksut	77 773 €	24 885 €		102 658 €
Ilmoitus- ja lupamaksut	19 670 €	5 950 €	15 890 €	41 510 €
Sisäiset	990 €	29 820 €		30 810 €
yhteensä	203 433 €	86 155 €	128 553 €	418 141 €

Ympäristöterveydenhuollon yksikkö lähti mukaan valtakunnallisen valvontatietojärjestelmän kehittämisen rahoitukseen ja ympäristöterveydenhuollon henkilöstöä on ollut aktiivisesti nimettynä järjestelmän kehittämissä.

Yhteistyötä on tehty laajasti erilaisen työryhmätyöskentelyn kautta, työryhmäluettelo on tämän raportin liitteenä.

Elintarvikevalvonnan toteuma

Vuonna 2024 Kuopiossa oli VATI -vuosiraportin (QV020) mukaan 1569 elintarvikealan toimipaikkaa (sisältää alkutuotannon), joista 458 tarkastettiin vuoden aikana vähintään yhden kerran. Toimipaikkojen tarkastusten kattavuus oli 29 %. Raportin mukaan elintarvikehuoneistoja oli 922, joiden tarkastuskattavuus oli 46%. **Tehtyjen tarkastusten lukumäärä toteutui 94%:n kattavuudella suunniteltuun tarkastusmäärään nähden.** Kohdekohtaisen tarkastussuunnitelman toteuma on 82%. Valvontaa kohdistettiin kaikkiin toimintaluokkiin riskiperusteisesti. Valvontasuunnitelmassa suunnitellut projektit ja näytteenotot toteutuivat suunnitellusti. Kokonaisuutena elintarvikevalvontasuunnitelman voidaan arvioida toteutuneen pääsääntöisesti.

Ruokamyrkytyspäilyilmoituksia vastaanotettiin yhteensä 107 kappaletta. Saapuneiden ilmoitusten määrä lisääntyi edelleen hieman edellisen toimintavuoden ilmoitusmäärään (95 kpl) nähden. Edeltävinä vuosina epäilyilmoitusten määrä on ollut noin 50 ilmoitusta/vuosi.

Kuopion kaupungin ympäristöterveydenhuolto toteutti kesän 2024 aikana projektin, jossa selvitettiin tarjoilupaikoissa valmistetun jään mikrobiologista laatua ja jään valmistamiseen liittyvän omavalvonnan toteuttamista. Tarjoilupaiikkojen valmistaman jään laatu oli yli puolessa (55 %) kohteista (22 /40) laatuvaatimusten ja -tavoitteiden mukainen. Uusintänäytteiden tulokset huomioiden 80 % projektissa mukana olleista kohteista saavutti jälle asetetut laatuvaatimukset ja -tavoitteet.

Valvonnan vaikuttavuutta voidaan arvioida Oiva-arvosanojen kehityksen kautta. Vuonna 2024 oivallisten ja hyvien (A/B) kokonaisarvion saaneiden toimipaikkojen osuus oli 88 % ja korjattavaa ja huono (C/D) osuus 12%. Oivallisten ja hyvien kokonaisarvioiden osuudessa on nähtävissä pieni lasku verrattuna aikaisempiin toimintavuosiin, joista vastaava tieto on saatavilla. Vuosina 2020-2023 oivallisten ja hyvien kokonaisarvosanojen osuus on ollut yli 90%. Korjattavaa ja huono (C/D) kokonaisarvionsa parantaneita toimipaikkoja oli 40 kpl, joka on 83 % korjauskehotuksia saaneista toimipaikoista. Kokonaisarvosanaansa parantaneiden osuutta voi pienentää toimintavuoden

loppupuolella annettujen korjauskehotusten jälkivalvonnan ajoittuminen seuraavalle vuodelle.

Painopisteistä: Kaksi vuotta tehty lämpötilahallinta-painotettua valvontaa koskien elintarvikkeiden säilytyksen ja käsittelyn lämpötilahallintaa. Yhteistyötahojen kontaktointi -tehtävässä tunnistettiin alueen organisaatioita, joille yhteistyöpyyntö esitettiin. Lisäksi Kuopion kaupungin yrityspalvelu nosti ympäristöterveydenhuollon palvelut uutiskirjeensä aiheeksi joulukuussa ja tiedotti erikseen kaupungin työllisyyspalvelujen yritystoimintaa pohtivien neuvontaa sekä Kuopion seudun uusyrityskeskusta ja Pohjois-Savon BusinessCenteriä elintarvikealaa koskevista rekisteröinti- ja hyväksymismenettelyistä. Myös alueen elintarvikealan koulutusta tarjoavat oppilaitokset ottivat yhteistyöpyynnön vastaan kiinnostuneena.

Kuopion elintarvikevalvonta on osallistunut elintarvikeketjun rikollisuuden torjunta -painopistealueen valvontaverkostotyöhön, koulutuksiin ja tilannekuvapalavereihin vuoden 2024 aikana.

Terveydensuojelu

Vuodelle 2024 tavoitteena oli 222 suunnitelmallista tarkastusta terveydensuojelussa (VATI-järjestelmästä saadun tiedon perusteella). Valvontasuunnitelman mukaisia tarkastuksia tehtiin noin 200 kappaletta. **Tarkastuskohteiden ja tarkastusten osalta terveydensuojelun valvontasuunnitelman toteutumisasaste oli 97 % (Vati-raportti QVoo6).**

Valvontasuunnitelman ulkopuolisia tarkastuksia, pääasiassa asuntojen terveydellisten olosuhteiden tarkastuksia, tehtiin yhteensä 184 kappaletta. Yhteensä tarkastuksia tehtiin 383 kappaletta, mikä on samaa luokkaa kuin edellisinä vuosina.

Talous- ja uimaveden valvonnassa on noudatettu valtakunnallisia ohjeita ja näytteet (585) on otettu suunnitelman mukaisesti. Yksittäisten legionellatapausten selvittämiseen on osallistuttu myös vuoden 2024 aikana ja vesitiimin edustaja on toiminut asiantuntijajäsenenä moniammatillisessa työryhmässä terveydenhuollon toimintayksikön legionellaongelman selvittämisessä. Riskinarvioinneista on vuoden 2024 loppuun mennessä hyväksytty 81 % (43 vedenjakelualuetta) ja valvontatutkimusohjelmista on tarkistettu 95 % (38 vedenjakelualuetta).

Terveydensuojelun osalta on käytetty paljon työaikaa myös terveydensuojelulain uudistuksen valmistelutyöryhmätyöskentelyyn, jossa on ollut mukana 3 viranhaltijaa Kuopiosta.

Tupakkalain valvonta

Tupakkalain valvonta toteutui suunnitelman mukaisesti.

Tupakkalain mukaisia suunnitelmallisia tarkastuksia tehtiin 132 kpl ja yksi valvontasuunnitelman ulkopuolelle. Myyntipaikkoihin tehtiin 60 tupakkalain mukaista tarkastusta ja 41 tarkastusta lääkelain perusteella nikotiinivalmisteiden valvontaan. Valvontayksikössä käsiteltiin 22 vähittäismyyntilupahakemusta ja tehtiin niistä päätökset. Tupakan myynnin tarkastusten yhteydessä on samalla tarkastettu myös nikotiinivalmisteiden myyntiä, mikäli sitä harjoitettiin valvontakohteessa.

Asuntoyhteisöt hakivat tupakointikieltoja huoneistoparvekkeille ja –pihoille. Tupakointikieltopäätöksiä tehtiin vuonna 2024 yhteensä 15 kappaletta. Yhteensä Kuopiossa on annettu noin 100 parveketupakointikieltopäätöstä.

Eläinlääkintähuolto

Eläinlääkäripalvelut suureläimille sekä eläinsuojelu- ja eläintautivalvontaan ostettiin Siilinjärveltä ja Tervosta. Pieneläinpäivystys ostettiin Evidensialta (100 €/h virka-ajan ulkopuolella). Vuoden 2024 alettiin selvittää vaihtoehtoisia tapoja järjestää eläinlääkäripalvelut.

Taulukko 3. Eläinlääkärien käyntimäärät Kuopiossa (Siilinjärven ja Tervon kunnaneläinlääkärit sekä eriytetty pieneläinpäivystys Savon Murre)

	virka-aikaan	päivystys
Pieneläimet (kel SJ +Tervo)	2482 + 304= 2786	70+5= 75
Suureläimet (kel SJ + Tervo)	1972+157 = 2129	515+35 = 550
Eläinsuojelukäynnit	264	-
Terveydenhuoltokäynnit (kel SJ)	197	-
Eläintautikäynnit	40	-
Pieneläinpäivystys (Savon Murre)	1962	2491

Toiminnan kehittämistarpeet

Laatujärjestelmää kehitettävä edelleen etenkin tiedonhallinnan (tietosuojan vaikutusten arviointi, tietosuojan dokumentointi) ja arkistoinnin osalta. Vuoden 2025 aikana tehdään CAF-arviointi. Työhyvinvoinnin kehittämisessä esiin nousi kohtaamisien ja tiimien välisen yhteistyön lisääminen.

Aluehallinnon arviointiraportissa (kevät 2024) saimme paljon positiivista palautetta. Kehittämisehdotus väliraportoinnista lautakunnalle otettiin käyttöön jo vuoden 2024 aikana.

Vaikutusten arviointi

Ympäristöterveydenhuolto keskittyy terveellisen elinympäristön turvaamiseen ja edistämiseen, mikä on hyvän elämän pääkaupungissa keskeinen tavoite. Ympäristöterveydenhuollon tavoitteena on turvata kaikille terveellinen elinympäristö. Erityisesti valvomme lasten ja nuorten käytössä olevien tilojen sekä vanhusten ja erityisryhmien hoitolaitosten terveydellisiä olosuhteita. Olemme edistämässä terveydellisen näkökulman huomioimista elinympäristöä koskevassa päätöksenteossa. Ympäristöterveydenhuollon avulla voidaan saada aikaan merkittäviä kustannussäästöjä havaitsemalla ja poistamalla terveyshaittaa aiheuttavia tekijöitä hyvissä ajoin. Monet epäkohdat aiheuttavat pitkittyessään terveyshaittaa tai vaativat kalliita korjaustoimenpiteitä. Ympäristöterveydenhuollon palvelut ovat saatavilla tasapuolisesti koko Kuopion alueella. Varmistamme rehdin yritystoiminnan ja karsimme valvonnalla terveyshaittaa aiheuttavaa vilpillistä toimintaa.

Litteet

Kuopion ympäristöterveydenhuollon valvonnan toteutuminen 2024

Päätösten vaikutusten ennakkoarviointi ympäristöterveydenhuollon valvonta